

Arkkitehdin ammattisäännöt

JOHDANTO

Suomen Arkkitehtiliiton liittovaltuusto hyväksyi 11.12.2000 nämä arkkitehdin ammattisäännöt ja kumosi ne 16.5.2003 hyväksyessään uudet Arkkitehdin ammattieettiset periaatteet.

***Luottamusvaliokunta on 21.10.03
päättänyt ammattieettisiä periaatteita
tulkitessaan käyttää tarvittaessa apuna näitä
vuosina 2001-03 voimassa
olleita ammattisääntöjä soveltuvin osin.***

1. Yleiset velvoitteet

Eettinen pohja: Arkkitehdilla on yleinen velvollisuus pitää yllä ja jatkuvasti kehittää arkkitehtuurin osaamistaan, kunnioittaa rakennustaiteen saavutuksia ja pyrkiä omalla toiminnallaan parantamaan rakentamisen ja ympäristön laatua. Hänellä on myös velvollisuus työssään asettaa asiantunteva ja tinkimätön ammatillinen arviointi kaikkien muiden mahdollisten motiivien edelle.

Arkkitehdin tulee varmistaa, että hänellä on käytössään tarkoituksenmukaiset työmenetelmät sekä palveluksessaan pätevä henkilökunta.

Luovuttaessaan tehtäviä hoidettavaksi työntekijälle tai muulle hänen suoranaudessa valvonnassaan olevalle henkilölle arkkitehdin vastuulla on varmistaa, että asianomainen on tehtävään kykenevä.

2. Yhteiskunnalliset velvoitteet

Eettinen pohja: Arkkitehdin velvollisuus on noudattaa ammatillista toimintaa koskevien lakien henkeä ja kirjainta, ja hänen tulee olla

tietoinen toimintansa yhteiskunnallisista ja ympäristöllisistä vaikutuksista.

Tiedottaessaan itsestään ja markkinoidessaan palvelujaan arkkitehdin tulee toimia totuudenmukaisesti ja vilpittömästi.

Markkinoinnissa tulee noudattaa hyviä tapoja ja kunnioittaa alalla toimivaa kollegaa. Markkinoinnin tulee kohdistua yksinomaan markkinoijan omaan toimintaan, ellei ole kysymyksessä yhteisilmoitus, eikä se saa olla toista arkkitehtia tai muita suunnittelijoita halventavaa tai heidän toimistaan kielteisessä sävyssä kertovaa.

Arkkitehdilla on oikeus markkinoinnin yhteydessä käyttää nimensä jäljessä lyhennettä SAFA. Toimiston tai muun yrityksen tai yhteisön nimen yhteydessä lyhennettä SAFA ei saa käyttää.

Arkkitehdin liiketapojen tulee olla avoimia ja arkkitehtitoiminnan mukaisia.

Arkkitehdin tulee harjoittaessaan ammattia toisessa maassa noudattaa kyseisen maan lakeja. Lisäksi hänen tulee noudattaa kansallisia ja kansainvälisiä ammatillisia sääntöjä, elleivät ne ole vastoin kansainvälisiä sopimuksia.

3. Velvoitteet toimeksiantajaa kohtaan

Eettinen pohja: Arkkitehdin velvollisuus on sitoutua tehtäväänsä ja suorittaa se vastuuntuntoisesti ja ammattitaidolla. Kaikessa toiminnassaan arkkitehdin tulee arvioida tehtävää ennakkoluulottomasti ja puolueettomasti ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon asiaankuuluvat tekniset ja ammatilliset normit. Asiantuntevan ammatillisen arvioinnin tulee aina olla ensisijaisena vaikuttimena arkkitehtitoiminnassa.

Arkkitehti saa ottaa vastaan työn tai toimeksiannon vain näiden ammattisääntöjen mukaisesti. Ennen tehtävän vastaanottamista arkkitehdin tulee varmistua, että hänellä on

käytettävissään toimeksiannon suorittamiseen riittävät taloudelliset ja tekniset resurssit.

Arkkitehdin tulee kantaa vastuu asiakkaalle suorittamastaan riippumattomasta konsultoinnista. Tällaisen toimeksiannon arkkitehti saa ottaa tehtäväkseen vain, kun hän, mahdollisten avustajien tai alikonsulttien kanssa, on siihen pätevä koulutuksensa tai kyseisen erikoisalan kokemuksensa perusteella.

Arkkitehti saa ottaa vastaan palkkaa tai palkkioita vain työnantajaltaan tai toimeksiantajaltaan.

Arkkitehdilla on oikeus sivutoimiseen ammatinharjoittamiseen sekä yleisiin arkkitehtuurikilpailuihin osallistumiseen voimassa olevan lainsäädännön, työ- ja virkaehtosopimusten, sekä työ- ja virkasopimusten tai muiden sopimusten tai johtosääntöjen sallimassa laajuudessa edellyttäen, ettei tämä haittaa työsuhteen moitteetonta hoitamista.

Arkkitehti saa ottaa vastaan toimeksiannon, kun osapuolet ovat selvästi kirjanneet sopimukseen vähintään seuraavat kohdat:

- Tehtävä;
- Vastuiden jakautuminen ja vastuiden rajoitukset;
- Palkkio tai sen laskentamenetelmä;
- Sopimuksen purkautumisehdot.

Arkkitehdin tulee ottaa huomioon, että toimeksiantajan asiat ovat luottamuksellisia. Luottamuksellisia tietoja saa luovuttaa muille osapuolille ilman tilaajan etukäteistä suostumusta vain viranomaisen tai oikeuden vaatimuksesta.

Arkkitehti on velvollinen saattamaan toimeksiantajansa ja muut tehtävään osalliset tietoisiksi sellaisista tiedossaan olevista merkittävistä seikoista, jotka voivat vaarantaa hänen asemansa riippumattomana asiantuntijana tai joiden voidaan olettaa aiheuttavan eturistiriitoja. Arkkitehdin tulee varmistaa, että tällaiset ristiriidat eivät vaaranna osapuolten laillisia etuja tai hämähärrä arkkitehdin velvollisuutta arvioida puolueettomasti

hankkeen muiden osapuolten sopimuksen mukaista toimintaa.

4. Velvoitteet ammattikuntaa kohtaan

Ettinen pohja: Arkkitehdin velvollisuus on ylläpitää ja edistää ammattikunnan yhtenäisyyttä ja arvostusta. Hänen tulee kaikissa olosuhteissa toimia tavalla, joka kunnioittaa toisten arkkitehtien laillisia oikeuksia ja etuja.

Arkkitehti ei saa ryhtyä yhtiökumppaniksi tai jakaa johtajuutta sellaisen henkilön kanssa, joka ei ole valmis toimimaan näiden ammattisääntöjen hengessä.

5. Velvoitteet kollegoita kohtaan

Ettinen pohja: Arkkitehdin velvollisuus on kunnioittaa omia oikeuksiaan, tunnustaa kollegoidensa ammatilliset pyrkimykset ja työpanokset sekä muiden osapuolten arkkitehdin työhön antama panos.

Arkkitehti ei saa syrjiä toista arkkitehtia rodun, uskonnon, vajaakykyisyyden, siviilisäädyn tai sukupuolen perusteella.

Arkkitehti ei saa käyttää toisen arkkitehdin ideoita ilman tämän valtuutusta muuten kuin tekijänoikeuslain mukaisesti.

Arkkitehti ei saa käyttää asemaansa hyväkseen, lahjoa tai käyttää muita hyvän tavan vastaisia keinoja hankkiakseen toimeksiantoja itselleen tai toiselle arkkitehdille.

Arkkitehti saa antaa palkkiotarjouksen vain tilaajan sitä pyytäessä. Tarjouksen pohjana tulee olla riittävä tieto tehtävän luonteesta ja laajuudesta, ja tarjouksessa tulee selvästi ilmaista palkkion kattamat palvelut. Tarjouksella ei saa harhauttaa tilaajaa tarkoituksellisella työmäärän aliarvioinnilla.

Arkkitehti on velvollinen antamaan toimeksiantajalle asiallisen selvityksen

suunnittelupalkkioon vaikuttavista tekijöistä ennen suunnittelutyön alkamista.

Arkkitehti ei saa konsulttipalvelua tarjotessaan esittää toisen arkkitehdin hintatarjoukseen pohjautuvaa tai siitä muunnettua tarjousta.

Arkkitehti ei saa ryhtyä toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on saada toimeksiantajan toiselle arkkitehdille antama tehtävä hänen itsensä tai kolmannen arkkitehdin suoritettavaksi.

Arkkitehti saa osallistua arkkitehtuurikilpailuihin tai samanaikaisten rinnakkaissuunnitelmien laatimiseen toisten arkkitehtien kanssa vain liiton hyväksymiä kilpailusääntöjä noudattaen.

Arkkitehti ei toimiessaan kilpailutuomarina saa kilpailun aikana eikä myöhemminkään osallistua hankkeeseen millään muulla tavalla.

Arkkitehti ei saa sopimattomalla tavalla arvostella tai pyrkiä saattamaan epäilyksen alaiseksi toisen arkkitehdin työtä.

Jos arkkitehdilta pyydetään tarjousta toisen arkkitehdin aikaisemmin hoitamasta kohteesta tai oleellista muutosta tai laajennusta toteutettuun suunnitelmaan, hänen tulee välittömästi ilmoittaa tälle asiasta.

Tehtävän saa ottaa vastaan edellyttäen, että aikaisemmassa toimeksiannossa ei ole toimeksiantajan menettelystä johtuvia epäselvyyksiä. Epäselvissä tapauksissa, tai jos tehtävää aikaisemmin hoitanut arkkitehti sitä vaatii, arkkitehdin, jolle tehtävää tarjotaan, tulee järjestää katselmus kohdetta aikaisemmin hoitaneen arkkitehdin ja toimeksiantajan kanssa. Katselmukseen tulee jommankumman arkkitehdin sitä vaatiessa pyytää liiton edustaja.

Arkkitehdin tulee, kun häneltä pyydetään lausuntoa toisen arkkitehdin työstä, ilmoittaa tälle asiasta, paitsi jos voidaan osoittaa, että ilmoitus vahingoittaisi mahdollista tai käynnissä olevaa oikeusprosessia.

Arkkitehdin tulee järjestää yhtiökumppaneilleen ja työntekijöilleen asianmukainen työympäristö ja riittävät korvaukset sekä antaa heille mahdollisuudet ammatilliseen kehittymiseen.

Arkkitehdin tulee huolehtia, että hänen sekä henkilökohtainen että yhtiönsä talous hoidetaan kunnolla ja laillisesti.

Arkkitehdin tulee perustaa ammatillinen maineensa omiin ansioihinsa sekä tunnustaa ja mainita muiden osuus tehtävässä.

Arkkitehdilla, joka on suunnitellut huomattavan osan kohteesta, on oikeus saada nimensä esille asiakirjoissa ja julkisuudessa oman suunnittelupanoksensa laajuutta vastaavalta osalta.

6. Tulkinnanvaraiset tapaukset

Jos näiden ammattisääntöjen tulkinnasta syntyy epäselvyyttä arkkitehtien keskinäisissä tai arkkitehdin ja hänen toimeksiantajansa välisissä suhteissa tai jos syntyy epätietoisuutta menettelytapojen sopivuudesta ammattitoiminnassa tai arkkitehtuurikilpailuissa, arkkitehdin velvollisuutena on pyytää ennakkopäätöstä liitolta.